កំរិតជីប្រើប្រាស់សំរាប់ដំណាំចំការក្នុងប្រទេសកម្ពុជា

ឯកសារនេះ មានគោលបំណងផ្តល់នូវអនុសាសន៍ ក្នុងការប្រើប្រាស់ជីសំរាប់ផលិតកម្មដំណាំ ពោត សណ្តែកសៀង សណ្តែកបាយ សណ្តែកដី និងល្ង នៅប្រទេសកម្ពុជា។ សំរាប់ពេលនេះ អនុសាសន៍នេះមានគោលបំណងសំរាប់តែអ្នកស្រាវជ្រាវយកទៅប្រើប្រាស់ប៉ុណ្ណោះ។ កំរិតជីណែនាំនេះត្រូវបានកំណត់ដោយផ្អែកលើកំរិតជីប្រើប្រាស់សំរាប់នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ដែលកំណត់ដោយ Dierolf *et al*. (2001)[1] ហើយត្រូវបានកែតំរូវសំរាប់ប្រទេសកម្ពុជា ផ្អែកលើទិន្នផលរំពឹងទុកនៃដំណាំនីមួយៗ ទិន្នន័យនៃពិសោធន៍មួយចំនួននៅកម្ពុជា និងកំរិតជីជាតិនៃប្រភេទដីផ្សេងៗដូចមានក្នុងរបាយការណ៍របស់ White *et al*. (1997)[2] និង CIAP (1999)[3] សំរាប់ការលូតលាស់របស់ដំណាំស្រូវ នៅលើដីទាំងនេះ (តារាងទី១ និងទី២)។ ចំពោះតំរូវការមីក្រូធាតុត្រូវធ្វើការពិនិត្យ និងតាមដានជាបន្តទៀត។

តារាងទី១: កំរិតជីណែនាំប្រើប្រាស់សំរាប់ដំណាំពោត សណ្តែកសៀង សណ្តែកបាយ សណ្តែកដី និង ល្ង តំរូវទៅតាមប្រភេទដី។

ឈ្មោះជី	កំរិតជីទៅតាមប្រភេទដី [A] (គក្រ/ហត)					
	ព្រៃខ្មែរ	ប្រទះឡាង	កំពង់សៀម	ឡាបានសៀក	ទួលសំរោង	កៀនស្វាយ
Urea	124	124	174	174	174	150
DAP	95	95	107	107	107	85
KCl	37	37	45	45	37	54
16-16-8-13S	100	100	100	100	100	100
$ZnSO_4$	20	20	5	5	20	20
$CuSO_4$	5	5	2	2	5	5
MoO_3	0.5	0.5	0.5	0.5	0	0
H_3BO_3	2	2	5	5	5	5

[A] ដើម្បីកំណត់ប្រភេទដី សូមមើលឯកសារ White *et al*. (1997).

ជី Urea អាចមិនបាច់ប្រើប្រាស់ ហើយ DAP អាចជំនួសដោយ Monoammonium phosphate (MAP) ក្នុងកំរិតដូចគ្នា បើសិនជាដឹងថាពួកដំណាំសាកជាតិ (សណ្តែកដី សណ្តែកសៀង និងសណ្តែកបាយ) បង្កើតពកឫស និងចាប់យកអាសូត (N) គ្រប់គ្រាន់។ ធ្វើដូច្នេះអាចបន្ថយកំរិតប្រើប្រាស់ N ពី ៧0-៧៥% ហើយបង្កើនកំរិតប្រើប្រាស់ P_2O_5 ប្រហែល ៧% នៃកំរិតដែលបានបង្ហាញនៅក្នុងតារាងទី២។

តារាងទី ២: បំលែងកំរិតជីទៅជាកំរិតសារធាតុចិញ្ចឹមប្រើប្រាស់ទៅតាមប្រភេទដី

ឈ្មោះសារធាតុចិញ្ចឹម	កំរិតជីទៅតាមប្រភេទដី [B] (គក្រ/ហត)					
	ព្រៃខ្មែរ	ប្រទះឡាង	កំពង់សៀម	ឡាបានសៀក	ទួលសំរោង	កៀនស្វាយ
N	90	90	115	115	115	100
P_2O_5	60	60	65	65	65	55
K_2O	30	30	35	35	30	40
S	13-18	13-18	13-18	13-18	13-18	13-18

[B] ដើម្បីបំលែង P_2O_5 ទៅ P ត្រូវគុណនឹង 0.44 និង K_2O ទៅ K ត្រូវគុណនឹង 0.83

របៀបដាក់ជី

ជាការសំខាន់ណាស់ ដែលត្រូវអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវទៅតាមវិធីសាស្ត្រនៃការដាក់ជី ដើម្បីកាត់បន្ថយការបាត់បង់សារធាតុចិញ្ចឹមរបស់ជី ហើយបង្កើនប្រសិទ្ធិភាពរបស់វា និងបង្កើនប្រសិទ្ធភាពក្សេត្រវិទ្យា។ ការមិនបានអនុវត្តត្រឹមត្រូវតាមបច្ចេកទេសអាចទទួលបានទិន្នផលទាប និងមានភាពចំណេញតិច។ ក្រោយពីកំណត់បានបរិមាណជីសមស្រប ត្រូវគិតគូរពីកត្តាពេលវេលា និងទីតាំងដាក់ជី ព្រោះវាជាកត្តាសំខាន់បំផុត ដើម្បីឱ្យមានជោគជ័យក្នុងការប្រើប្រាស់ជី។ យើងសូមលើកឡើងនូវវិធីសាស្ត្រដូចតទៅ:

1. ប្រើប្រាស់ ៥០% នៃជីជាតិ N និង K រួមនឹងជីដែលត្រូវប្រើផ្សេងទៀត ជាជីទ្រាប់បាតនៅពេលដាំ (បើសិនជាដំណាំមានពកឬសល្អ ហើយជី MAP ត្រូវប្រើជំនួស DAP នោះ MAP ត្រូវប្រើជាជីទ្រាប់បាតទាំងអស់)។
2. ជីជាតិ N និង K ដែលនៅសល់ ត្រូវដាក់នៅពេល ៣-៤ សប្តាហ៍ក្រោយពេលដាំ។
3. លាយច្របល់ជីបញ្ចូលគ្នាឱ្យបានសព្វល្អ រួចបាចវាភ្លាម។ មិនត្រូវពន្យាពេលដាក់ជីទេ បន្ទាប់ពីច្របល់វាបញ្ចូលគ្នារួច ព្រោះអាចធ្វើឱ្យមានការបាតបង់សារធាតុចិញ្ចឹមច្រើន ហើយអាចធ្វើឱ្យជីកកក្តាំងជាដុំៗជាប់គ្នា ដែលមិនអាចមានប្រសិទ្ធភាពប្រើប្រាស់បាន។
4. ត្រូវដាក់ជីទៅតាមរណ្តៅដែលត្រូវដាំដុះ រួចលុបដីមុននឹងដាំដុះដំណាំ ដើម្បីកាត់បន្ថយការបាត់បង់ដោយការភាយ (N) និងដោយការហូរចេញ និងការហូរច្រោះ (P, K)។
5. ការដាក់ជីទ្រាប់បាត គួរតែធ្វើមុនពេលដាំ ១-២ ថ្ងៃ ដើម្បីជៀសវាងការខ្លោចកូនដំណាំ។

កំណត់សំគាល់:

- គួរតែដាក់ជីក្រោយពេលដកស្មៅរួច ពីព្រោះការធ្វើដូច្នេះ ជីនឹងមិនមានការបាត់បង់ច្រើនដោយសារស្មៅស្រូបយកឡើយ។
- គួរតែដាក់ជីជាតិ N តែនៅពេលដែលដីមានសំណើមគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីឱ្យដំណាំស្រូបយកជីជាតិប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។
- ដី ដែលមានសមាសធាតុអំបិលខ្ពស់ ធ្វើឱ្យមានការស្រូបយកជាតិទឹកពីគ្រាប់ពូជ ដែលរំខានដល់ដំណុះគ្រាប់។
- ពេលដាក់ជីបំប៉នត្រូវឱ្យគ្រាប់ជីធ្លាក់លើដី មិនត្រូវឱ្យវាទើជាប់លើស្លឹកដំណាំទេ។ គ្រាប់ជីអាចធ្វើឱ្យខ្លោចស្លឹក ឬក៏អាចធ្វើឱ្យងាប់ដំណាំតែម្តង។ ការដាក់ជីអ៊ុយរ៉េជិតកូនដំណាំពេក ធ្វើឱ្យខ្លោចឫសនិងដើម។ ***

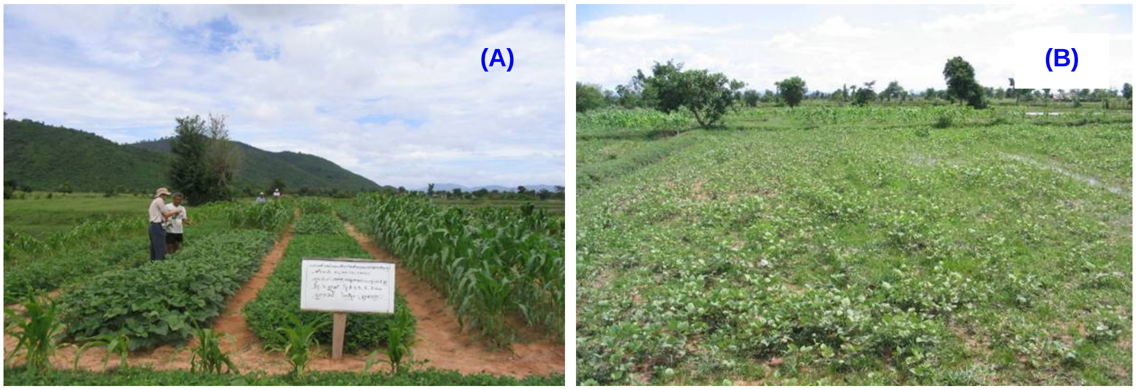

រូបទី១ ការលូតលាស់នៃដំណាំនៅលើក្រុមដីព្រៃខ្មែរដែលប្រើប្រាស់ជីតាមក៏រិតណែនាំ **(A)** ប្រៀបធៀបទៅនឹងទំលាប់កសិករ **(B)**

---

[1] Dierolf T., Fairhurst T., and Mutert E. (2001). Soil Fertility Kit. GTZ-GmbH, FAO, PT Jasa Katom, and PPI and PPIC. Oxford Graphic Printer.

[2] White PF., Oberthur T., and Pheav Sovuthy (1997). The Soils Used for Rice Production in Cambodia: A manual for their identification and management. IRRI, PO Box 933, Manila, Philippines.

[3] Cambodia-IRRI-Australia Project (1999). Fertilizer rates for rice. AGNotes, No. INM 99/01. Phnom Penh, Cambodia.

សំរាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមធ្វើការទាក់ទង ការិយាល័យវិទ្យាសាស្ត្រដី និងទឹក មជ្ឈមណ្ឌលបណ្តុះបណ្តាល និងព័ត៌មាន ការិយាល័យផែនការ សហប្រតិបត្តិការ និងពាណិជ្ជកម្ម នៃវិទ្យាស្ថានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៏កសិកម្មកម្ពុជា ស្ថិតនៅតាមបណ្តោយផ្លូវជាតិលេខ៣ សង្កាត់ប្រទះឡាង ខ័ណ្ឌដង្កោ រាជធានីភ្នំពេញ ឬតាមប្រអប់សំបុត្រលេខ០១ ភ្នំពេញ,ទូរសព្ទ័លេខ:(៨៥៥-២៣)២១៩ ៦៩៣-៤

ទូរសារលេខ: (៨៥៥-២៣) ២១៩ ៨០០ ទូរអក្ខរ: cardi@cardi.org.kh វ៉ែបសាយ: www.cardi.org.kh

VSeng@cardi.org.kh TRIN@cardi.org.kh HUNYADANA@cardi.org.kh